Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

7.1.2021

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNTA

VNS 6/2020 vp

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO EDUSKUNNALLE – SUOMEN KESTÄVÄ KASVUN OHJELMA

Palvelualojen ammattiliitto PAM pitää erittäin tärkeänä koronapandemian palvelualojen yrityksille ja työntekijöille aiheuttamien vakavien seurausten helpottamista. Suomen Kestävän kasvun ohjelma ja sen taustalla oleva EU:n elpymisväline mahdollistavat elinkeinojen ja työllisyyden tukemisen kestävästi sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä.

Erityisesti matkailu- ja ravintola-ala on ajautunut ennennäkemättömien haasteiden eteen, kun pandemian aiheuttamat rajoitustoimenpiteet ja ihmisten kulutuskäyttäytymisen nopea muutos ovat aiheuttaneet liikevaihtojen romahduksen ja työttömyyden merkittävän kasvun. Tilanne on vakavuudessaan ainutlaatuinen. Monet palvelualat eivät ehkä ikinä toivu, jos ne pandemian yhteydessä päästetään kaatumaan. Nyt on ennakkoluulottomien toimenpiteiden aika.

PAMin esittämät konkreettiset hankeideat vahvistavat monipuolisesti kotimaista työllisyyttä, elinkeinoja, osaamista ja taloutta. Osa esityksistä toimii ponnahduslautana rakenteellisiin muutoksiin, jotka tuottavat hyötyä vielä vuosien ja vuosikymmenten päästä. Kestävä kasvu toimii läpileikkaavana teemana.

Kaikki hankeideamme tukevat yhtä tai useampaa Suomen kestävän kasvun ohjelman painopistettä. Nostamme tähän lausuntoon talousvaliokunnan näkökulmasta oleellisimmat (erityisesti elinkeinoelämän ja yritysten sekä innovaatioiden ja osaamisen kehittämisen näkökulmat) ehdotuksemme.

Kaikki PAMin esitykset allokoituina kestävän kasvun ohjelman eri painopisteiden mukaan ovat luettavissa lausunnon liitteessä 1.

Elinkeinoelämä ja yritykset

1. **Visit Finlandin määrärahojen nostaminen**

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.1 Vahvemmat kansainvälistymispalvelut ja Suomi-kuvan vahvistaminen
- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen

Nostetaan Visit Finlandin määrärahoja määräaikaisesti 10 miljoonalla eurolla vuodessa. Koronapandemian jälkeen eri maiden kilpailu matkailijoista tulee olemaan kovaa. On hyvin todennäköistä, että useat maat tulevat nostamaan yhdeksi kilpailutekijäksi matkailijoiden terveysturvallisuuden. Jotta Suomi ei tule häviämään tätä kilpailua ja suomalainen matkailuala saadaan elvytettyä takaisin nousujohteiselle uralle, Suomen on panostettava sekä kansalliseen että kansainväliseen näkyvyyteen.

2. Tukea matkailu- ja ravintola-alalla työskenteleville yli 55-vuotiaille

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
- 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Myönnetään koronaepidemiasta voimakkaasti kärsineelle matkailu- ja ravintola-alalle erillinen määräaikainen tuki ikääntyneiden työllistämiseksi. Tuki voisi olla muodoltaan esimerkiksi yli 55-vuotiaiden työllistämiseen suunnattu työllistämispalkkio. Tällä saataisiin laajemman työllisyysvaikutuksen ohella aikaan myönteisiä paikallisia ja alueellisia vaikutuksia, sillä selvitysten mukaan yli 55-vuotiaat eivät ole yhtä halukkaita muuttamaan työn perässä kuin nuoremmat.

3. Luokkaretki- ja opintoturismin kehittäminen ulkomaalaisille ryhmille

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.1 Vahvemmat kansainvälistymispalvelut ja Suomi-kuvan vahvistaminen
- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen

Kehitetään ulkomaalaisille ryhmille suunnatun luokkaretki- ja opintomatkailun tarjontaa ja markkinointia. Tarkoituksena on tuoda maahan matkailijoita, jotka käyttävät runsaasti palveluja ja viipyvät keskivertoa pitempään. Samalla luodaan mahdollisuus opettaa suomalaista kestävää elämäntapaa, demokratiaa, luontoyhteyttä sekä luonnon monimuotoisuutta. Visit Finlandin selvityksen mukaan koulutusmatkailuviennillä on suurta potentiaalia erityisesti Aasian markkinoilla.

4. Korkean kuluttajansuojan pakettimatkojen edistäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.1 Vahvemmat kansainvälistymispalvelut ja Suomi-kuvan vahvistaminen
- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen

Edistetään koronaepidemian jälkeistä turvallisuushakuista matkailua edesauttamalla korkean kuluttajansuojan pakettimatkailun konsepteja Suomessa. Tarjotaan tukea matkanjärjestäjille, palveluntarjoajille sekä yhteistyökumppaneille korkean kuluttajansuojan tuotteiden ja niitä tarjoavien alustojen kehittämiseen ja markkinointiin. Lisätään Suomessa matkailua suunnittelevien tietoisuutta eurooppalaisesta matkailun kuluttajansuojasta ja luodaan yrityksille kannusteita näiden standardien ylittämiseen.

5. Matkailupalvelujen laadun kehittäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen

Luodaan edellytyksiä matkailupalvelujen laadun laaja-alaiselle kehittämiselle. Suomessa on totuttu omatoimi- ja mökkimatkailuun eikä esimerkiksi hotelli- ja ravintolapalvelujen laatu suuressa osassa Suomea yllä kansainväliselle tasolle. Sekä ulkomaisten että kotimaisten turistien houkuttelemiseksi tarvitaan kehitystyötä ekologisesti ja sosiaalisesti kestävien luksuselämysten lisäämiseksi. Henkilökunnan kouluttaminen, sitouttaminen ja ottaminen mukaan päätöksentekoon on tärkeää.

6. Maaseutumatkailun edistäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen

Edistetään ekologisesti kestävää ja luonnonläheistä maaseutumatkailua tukemalla alan yrityksiä uusien palveluiden kehittämisessä sekä lisäämällä niin kotimaisten kuin ulkomaisten matkailijoiden tietoisuutta suomalaisista maaseutumatkailukohteista. Tavoitteena on luoda maaseudulle uusia matkailualan työpaikkoja sekä laajentaa maaseudun yritysten elinkeinotoimintaa päättyvän maaseudun kehittämisohjelman tavoitteita vastaavalla tavalla.

Innovaatiot ja osaamisen kehittäminen

7. Matkailu- ja ravintola-alalla työskentelevien nuorten koulutus- ja työllisyystoimet

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
- 4.5.2 Nuorisopaketti
- 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Suunnataan nuorten työmarkkinatoimissa erityistä huomiota koronaepidemiasta huomattavasti kärsineelle ryhmälle, matkailu- ja ravintola-alalla työskenteleville alle 25-vuotiaille. Lukuisat matkailu- ja ravintola-alan työnantajat ovat leikanneet juuri koronaepidemian aikana juuri nuorten osa-aika- ja sesonkityöntekijöiden työllistämistä. Panostamalla tämän vaikeassa asemassa olevan ryhmän koulutus- ja työllistämistoimiin voidaan vahvistaa matkailu- ja ravintola-alan tulevaisuutta ja ehkäistä nuorten syrjäytymistä.

8. Luodaan työelämän osaamisvajeiden kartoittamisen kansallinen alusta

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen
- 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Kehitetään osaamisvajeiden kartoittamisen kansallinen digialusta, jolla työntekijöiden osaamista ja osaamisvajeita työpaikalla kyetään mittamaan esim. kerran vuodessa. Alustan avulla tunnistetaan erityisesti puutteita perus- ja ammatillisissa taidoissa. Ammatillisten taitojen puutteet korjataan työpaikoilla normaalien henkilöstö- ja koulutussuunnitelmien mukaisten prosessien kautta. Perustaitojen puutteista kärsivät jatkavat perustaitotakuun mukaisiin toimenpiteisiin (ks. myöhempi tavoite).

9. Kehitetään ammatillisia lyhytkoulutuksia

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen
- 5.3 Työhyvinvointi, tuottavuus ja työkyvyn kehittäminen työelämässä

Tuetaan yritysten henkilöstön osaamisen parantamista tukemalla koulutuksen järjestäjiä ammatillisten, yksittäistä tutkinnon osaa pienempien, lyhytkoulutusten kehittämisessä. Lyhytkoulutukset sopivat hyvin myös työvoimapoliittisiksi toimenpiteiksi. Rahoitus voidaan kohdistaa koulutuksenjärjestäjille esim. hankerahoituksen kautta. Palvelualoilla hyvä kohde olisi esimerkiksi työntekijöiden digitaitojen, joiden tarve on koronapandemian myötä noussut selvästi esiin, syvällisempi osaaminen.

10. Luodaan aikuisten perustaitotakuu

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen
- 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Ohjataan aiemmin kuvatun osaamiskartoituksen mukaisesti ne, joilla havaitaan puutteita perustaidoissa kuten luku- ja kirjoitustaidoissa, matemaattisissa taidoissa tai ICT-taidoissa, perustaitotakuun mukaiseen koulutukseen. Perustaitotakuu varmistaa, että yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavat ehdottomat minimitaidot ovat jokaisella kunnossa. Perustaitotakuun toteuttajina voisivat toimia vapaan sivistystyön tuottajat.

11. Paikallisen koulutuksellisen yhteistyön kehittäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen
- 5.3 Työhyvinvointi, tuottavuus ja työkyvyn kehittäminen työelämässä

Tuetaan ammatillisten koulutuksen järjestäjien ja paikallisen pk-yrityskentän yhteistyötä ja pysyvien kumppanuuksien rakentamista. Tavoitteena on muokata paikallista koulutustarjontaa vastaamaan paremmin paikallisen elinkeinoelämän tarpeita ja luoda toimivia verkostoja, jotka helpottavat nuorien työllistymistä valmistumisen jälkeen. Erityisesti pienet yritykset eivät usein ole ymmärtäneet tiiviimmän oppilaitosyhteistyön tuomia hyötyjä.

12. Työntekijöiden TKI-panosten tehokkaampi hyödyntäminen sekä matkailun työelämäprofessuuri

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.2 TKI-toiminnan intensiteetin, kunnianhimon ja vaikuttavuuden nostaminen
- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen

Kohdistetaan tukea Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutille tutkimukseen työntekijöiden TKI-panosten tehokkaammasta hyödyntämisestä matkailualalla sekä matkailun työelämäprofessuurin luomiseen. Rahoitettaviin hankkeisiin tulee sisällyttää tutkimuksen ohella monipuolisesti koulutuksellisia elementtejä, sillä työntekijöiden TKI- ja koulutuspanokset ovat työvoimavaltaisilla aloilla merkittävä tuottavuutta kasvattava tekijä.

13. Suomi työkielenä -digiopetuksen kehittäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 4.2 Digitaalisten yksityisten ja julkisten palveluiden ja reaaliaikatalouden kehittäminen sekä näiden edellyttämät datan hyödyntämisen perusrakenteet ja –ratkaisut
- 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Edistetään erityisesti hotelli-, ravintola- ja siivousalalla työskentelevien maahanmuuttajien kotoutumista, kehitetään työvoiman tarjontaa ja pysyvyyttä sekä nostetaan palvelutyön laatua kehittämällä digitaalinen alusta suomen opetteluun työkielenä. Esikuvana voisi toimia ruotsalainen Lingio, jossa kielen oppimista on yksinkertaistettu ja pelillistetty keskittyen kuitenkin eri toimialoille relevantin työsanaston opetteluun toisin kuin muissa kaupallisissa kielisovelluksissa.

14. Sustainable Travel Finland -sertifikaatin kehittäminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
- 5.3 Työhyvinvointi, tuottavuus ja työkyvyn kehittäminen työelämässä

7.1.2021

Kehitetään Visit Finlandin ja Business Finlandin käyttämän Sustainable Travel Finland –sertifikaattia siten, että myös työntekijöitä koskeva vastuullisuus sisällytetään aidosti mukaan. Nykyisellään sertifikaatti keskittyy luonto- ja kulttuuriarvoihin, ja sosiaalinen vastuu työntekijöitä kohtaan ohitetaan sivulauseessa. Sertifikaatin painoarvoa voitaisiin lisätä sosiaalisen vastuun yksityiskohtaisemmalla määrittelyllä, sertifikaattiin liittyvän koulutuksen suunnittelulla yhdessä ammattiliittojen kanssa sekä riittävillä panostuksilla sertifikaattia hyödyntävien yritysten opastamiseen ja valvontaan.

15. Kotimaisen verkkokaupan kehityksen ja koulutuksen tukeminen

Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus:

- 1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen
- 4.2 Digitaalisten yksityisten ja julkisten palveluiden ja reaaliaikatalouden kehittäminen sekä näiden edellyttämät datan hyödyntämisen perusrakenteet ja –ratkaisut

Tuetaan suomalaisten kivijalkamyymälöiden verkkokauppavalmiutta sekä edistetään kaupan alan työntekijöiden digivalmiuksia, jotta alalla jo työskentelevät henkilöt voisivat siirtyä asteittain uusiin tehtäviin, kun kaupan digitalisaatiokehitys jatkuu tulevina vuosina. Kotimaiset erikoiskaupan toimijat ja erityisesti vaate- ja jalkineliikkeet ovat menettäneet koronaepidemian johdosta myyntiään merkittävästi kysynnän hiipuessa ja siirtyessä ulkomaisiin verkkokauppoihin. Toimenpiteiden avulla ehkäistään myynnin siirtymistä pysyvästi ulkomaisille toimijoille.

Helsingissä 7.1.2021

PALVELUALOJEN AMMATTILIITTO PAM

Annika Rönni-Sällinen

Puheenjohtaja

Lisätietoja:
Olli Toivanen
Ekonomisti
Palvelualojen ammattiliitto PAM
olli.toivanen@pam.fi
p. 045 204 3445

Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

PAMIN TAVOITTEET SUOMEN KESTÄVÄN KASVUN OHJELMAA KOSKIEN

Alla olevassa taulukossa PAMin tavoitteet on yhdistetty valtioneuvoston selonteossa Suomen kestävän kasvun ohjelmasta hahmoteltuihin investointi- ja uudistuskokonaisuuksiin. Taulukkoa seuraa lyhyt kuvaus kustakin tavoitteesta.

PAMin tavoite	**Soveltuva investointi- ja uudistuskokonaisuus**
1. Tukea raideliikenteen kehittämiseen	2.4 Yhdyskuntien ja liikenteen vähähiiliset ratkaisut
2. Matkailua edistävän julkisen liikenteen parantaminen	2.4 Yhdyskuntien ja liikenteen vähähiiliset ratkaisut / 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
3. Tuki sähköautojen latauspisteiden rakentamiselle	2.4 Yhdyskuntien ja liikenteen vähähiiliset ratkaisut / 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
4. Visit Finlandin määrärahojen nostaminen	3.1 Vahvemmat kansainvälistymispalvelut ja Suomi-kuvan vahvistaminen / 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
5. Terveyttä ja hyvinvointia edistävän kurssi- ja lomatoiminnan tukeminen	3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen / 5.3 Työhyvinvointi, tuottavuus ja työkyvyn kehittäminen työelämässä
6. Tukea online-pohjaisten kassajärjestelmien käyttöönotolle	4.2 Digitaalisten yksityisten ja julkisten palveluiden ja reaaliaikatalouden kehittäminen sekä näiden edellyttämät datan hyödyntämisen perusrakenteet ja -ratkaisut
7. Tukea matkailu- ja ravintola-alalla työskenteleville yli 55-vuotiaille	3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen / 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto
8. Matkailu- ja ravintola-alalla työskentelevien nuorten koulutus- ja työllisyystoimet	3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen / 4.5.2 Nuorisopaketti / 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto
9. Luodaan työelämän osaamisvajeiden kartoittamisen kansallinen alusta	1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen / 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto
10. Kehitetään ammatillisia lyhytkoulutuksia	1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen / 5.3 Työhyvinvointi, tuottavuus ja työkyvyn kehittäminen työelämässä
11. Luodaan aikuisten perustaitotakuu	1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen / 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto
12. Paikallisen koulutuksellisen yhteistyön kehittäminen	1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen / 5.3 Työhyvinvointi, tuottavuus ja työkyvyn kehittäminen työelämässä
13. Työntekijöiden TKI-panosten tehokkaampi hyödyntäminen	1.2 TKI-toiminnan intensiteetin, kunnianhimon ja vaikuttavuuden nostaminen / 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
14. Suomi työkielenä -digiopetuksen kehittäminen	4.2 Digitaalisten yksityisten ja julkisten palveluiden ja reaaliaikatalouden kehittäminen sekä näiden edellyttämät datan hyödyntämisen perusrakenteet ja –ratkaisut / 5.1 Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

15. Luokkaretki- ja opintoturismin kehittäminen ulkomaalaisille ryhmille	3.1 Vahvemmat kansainvälistymispalvelut ja Suomi-kuvan vahvistaminen / 3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
16. Korkean kuluttajansuojan pakettimatkojen edistäminen	3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
17. Sustainable Travel Finland -sertifikaatin kehittäminen	3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen / 5.3 Työhyvinvointi, tuottavuus ja työkyvyn kehittäminen työelämässä
18. Matkailupalvelujen laadun kehittäminen	3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
19. Maaseutumatkailun kehittäminen	3.3 Matkailun kestävän kasvun ja uudistamisen edistäminen
20. Kotimaisen verkkokaupan kehityksen ja koulutuksen tukeminen	1.1 Osaamistason nosto ja jatkuva oppiminen / 4.2 Digitaalisten yksityisten ja julkisten palveluiden ja reaaliaikatalouden kehittäminen sekä näiden edellyttämät datan hyödyntämisen perusrakenteet ja –ratkaisut

1. **Tukea raideliikenteen kehittämiseen**

Kehitetään raideliikennettä, joka edistää matkailua ja työmatkaliikennettä sekä tukee ekologista liikkumista. Tästä syystä osa investoinneista tulisi kohdistaa raideliikenteen kehittämiseen. Kaupungistumisen ja työmarkkinoiden laajentumisen myötä kasvukeskusten väliset liikkumis- ja asiointitarpeet ovat lisääntyneet. Viimeisen 20 vuoden aikana esimerkiksi työmatkojen pituus on 1,5-kertaistunut. Toimivan raideliikenteen on todettu houkuttelevan ihmisiä ja yrityksiä raideliikenteen vaikutusalueelle, mikä muuttaa ihmisten kulkutapoja ilmastonäkökulmasta kestävämmiksi.

2. **Matkailua edistävän julkisen liikenteen parantaminen**

Kehitetään raideliikenteen ohella myös muita liikkumismuotoja, sillä merkittäviin matkakohteisiin tulee olla toimivat julkisen liikenteen yhteydet ympäri vuoden. Merkille pantavaa on myös se, että kestävät ja toimivat matkaketjut palvelevat matkailijoiden lisäksi alueiden asukkaita ja työntekijöitä. Tämä tavoite edistäisi vihreämpää matkailua ja tukisi osaltaan koronasta kärsinyttä linja-autoalaa.

3. **Tuki sähköautojen latauspisteiden rakentamiselle**

Laajennetaan sähköautojen latausverkostoa, joka mahdollistaa osaltaan aiempaa ekologisemman matkailun. Latausverkoston laajentaminen liittyy myös hallituksen tavoitteeseen lisätä vähäpäästöisten autojen määrää. Esimerkiksi hotellien, kylpylöiden ja hiihtokeskusten latausverkoston rakentamista tulisi tukea, jotta kotimaasta ja lähialueilta suomalaisiin matkakeskuksiin tehtävät matkat kuljettaisiin aiempaa useammin sähköautoilla.

Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

4. **Visit Finlandin määrärahojen nostaminen**

Nostetaan Visit Finlandin määrärahoja määräaikaisesti 10 miljoonalla eurolla vuodessa. Koronapandemian jälkeen eri maiden kilpailu matkailijoista tulee olemaan kovaa. On hyvin todennäköistä, että useat maat tulevat nostamaan yhdeksi kilpailutekijäksi matkailijoiden terveysturvallisuuden. Jotta Suomi ei tule häviämään tätä kilpailua ja suomalainen matkailuala saadaan elvytettyä takaisin nousujohteiselle uralle, Suomen on panostettava sekä kansalliseen että kansainväliseen näkyvyyteen.

5. **Terveyttä ja hyvinvointia edistävän kurssi- ja lomatoiminnan tukeminen**

Osoitetaan elpymispaketista erillinen, määräaikainen, kohdennettu määräraha tuettuun terveyttä ja hyvinvointia edistävään kurssi- ja lomatoimintaan. Tämä toimenpide tukisi osaltaan matkailualan elpymistä ja työllisyyttä. Samalla edistettäisiin myös palvelualojen työntekijöiden hyvinvointia ja purettaisiin koronan tuomaa ahdistusta. Määräraha tulisi kohdistaa kolmannen sektorin toimijoiden lisäksi myös paikallisille yksityisille yrityksille. Toimet tukisivat suomalaisen matkailun elinvoimaa ja työllisyyttä. Tuki tarjoisi maaseudun yrittäjille myös mahdollisuuden laajentaa elinkeinotoimintaansa.

6. **Tukea online-pohjaisten kassajärjestelmien käyttöönotolle**

Tuetaan elvytyspaketin digitalisaatiota edistäviin hankkeisiin kohdennetuista varoista online-pohjaisten kassajärjestelmien käyttöönottoa. Riittävällä tuella voitaisiin lieventää niiden käyttöönotosta erityisesti erikoiskaupan ja ravitsemisalan voimakkaasti epidemiasta kärsineille yrityksille koituvaa kustannusrasitetta. Samalla torjuttaisiin harmaata taloutta kuten verovilppiä ja ohimyyntiä ja vahvistettaisiin näin julkisen talouden asemaa. Online-pohjaisten kassajärjestelmien käyttöönotto tukisi näin osaltaan Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntastrategian toteutumista.

7. **Tukea matkailu- ja ravintola-alalla työskenteleville yli 55-vuotiaille**

Myönnetään koronaepidemiasta voimakkaasti kärsineelle matkailu- ja ravintola-alalle erillinen määräaikainen tuki ikääntyneiden työllistämiseksi. Tuki voisi olla muodoltaan esimerkiksi yli 55-vuotiaiden työllistämiseen suunnattu työllistämispalkkio. Tällä saataisiin laajemman työllisyysvaikutuksen ohella aikaan myönteisiä paikallisia ja alueellisia vaikutuksia, sillä selvitysten mukaan yli 55-vuotiaat eivät ole yhtä halukkaita muuttamaan työn perässä kuin nuoremmat.

8. **Matkailu- ja ravintola-alalla työskentelevien nuorten koulutus- ja työllisyystoimet**

Suunnataan nuorten työmarkkinatoimissa erityistä huomiota koronaepidemiasta huomattavasti kärsineelle ryhmälle, matkailu- ja ravintola-alalla työskenteleville alle 25-vuotiaille. Lukuisat matkailu- ja ravintola-alan työnantajat ovat leikanneet juuri koronaepidemian aikana juuri nuorten osa-aika- ja sesonkityöntekijöiden työllistämistä. Panostamalla tämän vaikeassa asemassa olevan ryhmän koulutus- ja työllistämistoimiin voidaan vahvistaa matkailu- ja ravintola-alan tulevaisuutta ja ehkäistä nuorten syrjäytymistä.

9. Luodaan työelämän osaamisvajeiden kartoittamisen kansallinen alusta

Kehitetään osaamisvajeiden kartoittamisen kansallinen digialusta, jolla työntekijöiden osaamista ja osaamisvajeita työpaikalla kyetään mittamaan esim. kerran vuodessa. Alustan avulla tunnistetaan erityisesti puutteita perus- ja ammatillisissa taidoissa. Ammatillisten taitojen puutteet korjataan työpaikoilla normaalien henkilöstö- ja koulutussuunnitelmien mukaisten prosessien kautta (ks. tavoite 9). Perustaitojen puutteista kärsivät jatkavat perustaitotakuun mukaisiin toimenpiteisiin (ks. tavoite 10).

10. Kehitetään ammatillisia lyhytkoulutuksia

Tuetaan yritysten henkilöstön osaamisen parantamista tukemalla koulutuksen järjestäjiä ammatillisten, yksittäistä tutkinnon osaa pienempien, lyhytkoulutusten kehittämisessä. Lyhytkoulutukset sopivat hyvin myös työvoimapoliittisiksi toimenpiteiksi. Rahoitus voidaan kohdistaa koulutuksenjärjestäjille esim. hankerahoituksen kautta. Palvelualoilla hyvä kohde olisi esimerkiksi työntekijöiden digitaitojen, joiden tarve on koronapandemian myötä noussut selvästi esiin, syvällisempi osaaminen.

11. Luodaan aikuisten perustaitotakuu

Ohjataan edellä kuvatun osaamiskartoituksen mukaisesti ne, joilla havaitaan puutteita perustaidoissa kuten luku- ja kirjoitustaidoissa, matemaattisissa taidoissa tai ICT-taidoissa, perustaitotakuun mukaiseen koulutukseen. Perustaitotakuu varmistaa, että yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavat ehdottomat minimitaidot ovat jokaisella kunnossa. Perustaitotakuun toteuttajina voisivat toimia vapaan sivistystyön tuottajat.

12. Paikallisen koulutuksellisen yhteistyön kehittäminen

Tuetaan ammatillisten koulutuksen järjestäjien ja paikallisen pk-yrityskentän yhteistyötä ja pysyvien kumppanuuksien rakentamista. Tavoitteena on muokata paikallista koulutustarjontaa vastaamaan paremmin paikallisen elinkeinoelämän tarpeita ja luoda toimivia verkostoja, jotka helpottavat nuorien työllistymistä valmistumisen jälkeen. Erityisesti pienet yritykset eivät usein ole ymmärtäneet tiiviimmän oppilaitosyhteistyön tuomia hyötyjä.

13. Työntekijöiden TKI-panosten tehokkaampi hyödyntäminen sekä matkailun työelämäprofessuuri

Kohdistetaan tukea Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutille tutkimukseen työntekijöiden TKI-panosten tehokkaammasta hyödyntämisestä matkailualalla sekä matkailun työelämäprofessuurin luomiseen. Rahoitettaviin hankkeisiin tulee sisällyttää tutkimuksen ohella monipuolisesti koulutuksellisia elementtejä, sillä työntekijöiden TKI- ja koulutuspanokset ovat työvoimavaltaisilla aloilla merkittävä tuottavuutta kasvattava tekijä.

14. Suomi työkielenä -digiopetuksen kehittäminen

Edistetään erityisesti hotelli-, ravintola- ja siivousalalla työskentelevien maahanmuuttajien kotoutumista, kehitetään työvoiman tarjontaa ja pysyvyyttä sekä nostetaan palvelutyön laatua kehittämällä digitaalinen alusta suomen opetteluun työkielenä. Esikuvana voisi toimia ruotsalainen Lingio, jossa kielen oppimista on yksinkertaistettu ja pelillistetty keskittyen kuitenkin eri toimialoille relevantin työsanaston opetteluun toisin kuin muissa kaupallisissa kielisovelluksissa.

15. Luokkaretki- ja opintomatkailun kehittäminen ulkomaalaisille ryhmille

Kehitetään ulkomaalaisille ryhmille suunnatun luokkaretki- ja opintomatkailun tarjontaa ja markkinointia. Tarkoituksena on tuoda maahan matkailijoita, jotka käyttävät runsaasti palveluja ja viipyvät keskivertoa pitempään. Samalla luodaan mahdollisuus opettaa suomalaista kestävää elämäntapaa, demokratiaa, luontoyhteyttä sekä luonnon monimuotoisuutta. Visit Finlandin selvityksen mukaan koulutusmatkailuviennillä on suurta potentiaalia erityisesti Aasian markkinoilla.

16. Korkean kuluttajansuojan pakettimatkojen edistäminen

Edistetään koronaepidemian jälkeistä turvallisuushakuista matkailua edesauttamalla korkean kuluttajansuojan pakettimatkailun konsepteja Suomessa. Tarjotaan tukea matkanjärjestäjille, palveluntarjoajille sekä yhteistyökumppaneille korkean kuluttajansuojan tuotteiden ja niitä tarjoavien alustojen kehittämiseen ja markkinointiin. Lisätään Suomessa matkailua suunnittelevien tietoisuutta eurooppalaisesta matkailun kuluttajansuojasta ja luodaan yrityksille kannusteita näiden standardien ylittämiseen.

17. Sustainable Travel Finland -sertifikaatin kehittäminen

Kehitetään Visit Finlandin ja Business Finlandin käyttämän Sustainable Travel Finland –sertifikaattia siten, että myös työntekijöitä koskeva vastuullisuus sisällytetään aidosti mukaan. Nykyisellään sertifikaatti keskittyy luonto- ja kulttuuriarvoihin, ja sosiaalinen vastuu työntekijöitä kohtaan ohitetaan sivulauseessa. Sertifikaatin painoarvoa voitaisiin lisätä sosiaalisen vastuun yksityiskohtaisemmalla määrittelyllä, sertifikaattiin liittyvän koulutuksen suunnittelulla yhdessä ammattiliittojen kanssa sekä riittävillä panostuksilla sertifikaattia hyödyntävien yritysten opastamiseen ja valvontaan.

18. Matkailupalvelujen laadun kehittäminen

Luodaan edellytyksiä matkailupalvelujen laadun laaja-alaiselle kehittämiselle. Suomessa on totuttu omatoimi- ja mökkimatkailuun eikä esimerkiksi hotelli- ja ravintolapalvelujen laatu suuressa osassa Suomea yllä kansainväliselle tasolle. Sekä ulkomaisten että kotimaisten turistien houkuttelemiseksi tarvitaan kehitystyötä ekologisesti ja sosiaalisesti kestävien luksuselämysten lisäämiseksi. Henkilökunnan kouluttaminen, sitouttaminen ja ottaminen mukaan päätöksentekoon on tärkeää.

19. Maaseutumatkailun edistäminen

Edistetään ekologisesti kestävää ja luonnonläheistä maaseutumatkailua tukemalla alan yrityksiä uusien palveluiden kehittämisessä sekä lisäämällä niin kotimaisten kuin ulkomaisten matkailijoiden tietoisuutta suomalaisista maaseutumatkailukohteista. Tavoitteena on luoda maaseudulle uusia matkailualan työpaikkoja sekä laajentaa maaseudun yritysten elinkeinotoimintaa päättyvän maaseudun kehittämisohjelman tavoitteita vastaavalla tavalla.

Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

20. Kotimaisen verkkokaupan kehityksen ja koulutuksen tukeminen

Tuetaan suomalaisten kivijalkamyymälöiden verkkokauppavalmiutta sekä edistetään kaupan alan työntekijöiden digivalmiuksia, jotta alalla jo työskentelevät henkilöt voisivat siirtyä asteittain uusiin tehtäviin, kun kaupan digitalisaatiokehitys jatkuu tulevina vuosina. Kotimaiset erikoiskaupan toimijat ja erityisesti vaate- ja jalkineliikkeet ovat menettäneet koronaepidemian johdosta myyntiään merkittävästi kysynnän hiipuessa ja siirtyessä ulkomaisiin verkkokauppoihin. Toimenpiteiden avulla ehkäistään myynnin siirtymistä pysyvästi ulkomaisille toimijoille.

Helsingissä 7.1.2021

PALVELUALOJEN AMMATTILIITTO PAM

Annika Rönni-Sällinen

Puheenjohtaja

Lisätietoja:
Olli Toivanen
Ekonomisti
Palvelualojen ammattiliitto PAM
olli.toivanen@pam.fi
p. 045 204 3445